

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γεώργιος Βιζυηνός
ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ
(απόσπασμα)

Αί οικονομικά μας δυσχέρειαι έκορυφώθησαν, όταν έπηλθεν άνομβρία¹ εις την χώραν καί άνέβησαν αί τιμαί τών τροφίμων. Άλλ' ή μήτηρ, άντί ν' άπελπισθή περί τής διατροφής ήμών αυτών, έπηύξησε τόν άριθμόν μας δι' ενός ξένου κορασίου, τό όποϊον μετά μακράς προσπαθείας κατώρθωσε νά υίοθετήση.

Τό γεγονός τοῦτο μετέβαλε τό μονότονον καί άυστηρόν τοῦ οικογενειακοῦ ήμών βίου, καί εισήγαγεν έκ νέου άρκετήν ζωηρότητα.

Ήδη αυτή ή υίοθέτησις έγένετο πανηγυρική. Η μήτηρ μου έφόρεσε διά πρώτην φοράν τά «γιορτερά²» της καί μάς ώδηγήσεν εις τήν εκκλησίαν καθαρούς καί κτενισμένους, ώς εάν έπρόκειτο νά μεταλάβωμεν. Μετά τό τέλος τής λειτουργίας, έστάθημεν όλοι πρό τής εικόνας του Χριστοῦ, καί αυτοῦ, έν μέσω τοῦ περιεστώτος³ λαοῦ, ένώπιον τών φυσικών αυτοῦ γονέων, παρέλαβεν ή μήτηρ μου τό θετόν αυτής θυγάτριον έκ των χειρῶν τοῦ ιερέως, άφοῦ πρώτον ύπεσχέθη εις έπήκοον⁴ πάντων, ότι θέλει αγαπήσει καί αναθρέψει αυτό, ώς εάν ήτο σάρξ έκ τής σαρκός καί όστέον έκ των όστών της.

Η είσοδός του εις τόν οίκόν μας έγένετο οὔχ ήττον έπιβλητική καί τρόπον τινά έν θριάμβω. Ο πρωτόγερος⁵ τοῦ χωρίου καί ή μήτηρ μου προηγήθησαν μετά τοῦ κορασίου, έπειτα ήρχομεθα ήμεϊς. Οί συγγενείς μας καί οί συγγενείς τής νέας αδελφής μάς ήκολούθησαν μέχρι τής αυλείου ήμών θύρας. Έξωθεν αυτής ό πρωτόγερος έσηκώσε τό κοράσιον ύψηλά εις τάς χειράς του καί τό έδειξεν επί τινας στιγμάς εις τους παρισταμένους. Έπειτα ήρώτησε μεγαλοφώνως:

---

¹ άνομβρία: έλλειψη βροχής, ξηρασία.

² γιορτερά: γιορτινά.

³ περιεστώτος: [περίσταμαι: περικυκλώνω, περιστοιχίζω (οι περιεστώτες: οι θεατές, οι ακροατές)].

⁴ εις έπήκοον: σε απόσταση ακοής.

⁵ πρωτόγερος: ο πρώτος γέρος, αυτός που τιμούν περισσότερο σε μια κοινότητα.

—Ποιός από σᾶς εἶναι ἡ ἐδικός ἢ συγγενής ἢ γονιός τοῦ παιδιοῦ τούτου περισσότερο ἀπό τήν Δεσποινιά τήν Μηχαλιέσσα⁶ κι ἀπό τούς ἐδικούς τῆς;

Ὁ πατήρ τοῦ κορασίου ἦτον ὠχρός καί ἔβλεπε περίλυπος ἐμπρός του. Ἡ σύζυγός του ἔκλαιεν ἀκουμβημένη εἰς τόν ὤμόν του. Ἡ μήτηρ μου ἔτρεμεν ἐκ τοῦ φόβου μήπως ἀκουσθῆ καμμία φωνή—Ἐγώ!—καί ματαιώσῃ τήν εὐτυχίαν τῆς. Ἀλλά κανείς δέν ἀπεκρίθη. Τότε οἱ γονεῖς τοῦ παιδίου ἠσπάσθησαν αὐτό διά τελευταίαν φοράν καί ἀνεχώρησαν μετὰ τῶν συγγενῶν των. Ἐνῶ οἱ ἐδικοί μας μετὰ τοῦ πρωτογέρου εἰσηλθον καί ἐξενίσθησαν⁷ παρ' ἡμῖν.

Ἀπό τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ μήτηρ μας ἤρχισε νά ἐπιδαφιλεύη⁸ εἰς τήν θετήν μας ἀδελφήν τόσας περιποιήσεις, ὅσων ἴσως δέν ἤξιώθημεν ἡμεῖς εἰς τήν ἡλικίαν τῆς καί εἰς καιρούς πολύ εὐτυχεστέρους. Ἐνῶ δέ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐγώ μὲν ἐπλανώμην νοσταλγῶν ἐν τῇ ξένη, οἱ δέ ἄλλοι μοῦ ἀδελφοί ἐταλαιπωροῦντο κακοκοιμώμενοι εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν «μαστόρων», τό ξένον κοράσιον ἐβασίλευεν εἰς τόν οἶκόν μας, ὡς ἐάν ἦτον ἐδικός του.

Οἱ μικροί τῶν ἀδελφῶν μου μισθοί θά ἐξηκοῦν πρὸς ἀνακούφισιν τῆς μητρός, ἐφ' ᾧ καί τῇ ἐδίδοντο. Ἀλλ' ἐκείνη, ἀντὶ νά τοῦς δαπανᾷ πρὸς ἀνάπαυσίν τῆς, ἐπροίκιζε δι' αὐτῶν τήν θετήν τῆς θυγατέρα καί ἐξηκολούθει ἐργαζομένη πρὸς διατροφήν τῆς. Ἐγώ ἔλειπον μακράν, πολύ μακράν, καί ἐπὶ πολλά ἔτη ἠγνόουν τί συνέβαινεν εἰς τόν οἶκόν μας. Πρῶν δέ κατορθώσω νά ἐπιστρέψω, τό ξένον κοράσιον ηὐξήθη, ἀνετράφη, ἐπροίκισθη καί ὑπανδρεύθη, ὡς ἐάν ἦτον ἀληθῶς μέλος τῆς οἰκογενείας μας.

Ὁ γάμος αὐτῆς, ὅστις φαίνεται ἐπιτηδες ἐπεσπεύθη, ὑπῆρξεν ἀληθῆς «χαρά» τῶν ἀδελφῶν μου. Οἱ δυστυχεῖς ἀνέπνευσαν, ἀπαλλαγέντες ἀπό τό πρόσθετον φορτίον. Καί εἶχον δίκαιον. Διότι ἡ κόρη ἐκείνη, ἐκτός ὅτι ποτέ δέν ἠσθάνθη πρὸς αὐτούς ἀδελφικὴν τινα στοργήν, ἐπὶ τέλος ἀπεδείχθη ἀχάριστος πρὸς τήν γυναῖκα, ἣτις περαιοποίηθη τὴν ζωὴν αὐτῆς μέ τοσαύτην φιλοστοργίαν, ὅσην ὀλίγα γνήσια τέκνα ἐγνώρισαν.

Εἶχον λόγους λοιπόν οἱ ἀδελφοί μου νά εἶναι εὐχαριστημένοι καί εἶχον λόγους νά πιστεύσῃ, ὅτι καί ἡ μήτηρ ἀρκετά ἐδιδάχθη ἐκ τοῦ παθήματος ἐκείνου.

Ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς των, ὅταν, ὀλίγας μετὰ τούς γάμους ἡμέρας, τήν εἶδον νά ἔρχεται εἰς τήν οἰκίαν, σφίγγουσα τρυφερῶς εἰς τήν ἀγκάλην τῆς ἐν

⁶ Δεσποινιά τῆν Μηχαλιέσσα: πρόκειται γιὰ τὴ μητέρα τοῦ Βιζυηνοῦ Δεσποινιά (τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ ἦταν Μιχαήλος ἀπὸ το ὁποῖο βγαίνει τὸ «Μηχαλιέσσα», δηλ. ἡ σύζυγος τοῦ Μιχαήλου).

⁷ ξενίζω: φιλοξενώ.

⁸ ἐπιδαφιεύω: παρέχω με ἀφθονία.

δεύτερον κοράσιον, ταύτην τήν φοράν ἐν σπαργάνοις!

—Τό κακότυχο! ἀνεφώνει ἡ μήτηρ μου, κύπτουσα συμπαθητικῶς ἐπὶ τῆς μόρφῃς τοῦ νηπίου, δέν τό ἔφθανε πῶς ἐγεννήθη κοιλιάρφανο, μόν' ἀπέθανε καί ἡ μάνα του καί το ἄφηκε μέσ' στή στράτα! Καί, εὐχαριστημένη τρόπον τινά ἐκ τῆς ἀτυχοῦς ταύτης συμπτώσεως, ἐπεδείκνυε τό λάφυρόν της θριαμβευτικῶς πρὸς τοὺς ἐνεοῦς⁹ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἀδελφούς μου. [...]

Ἡ θετή μου ἀδελφή ἦτον ἀκόμη μικρά, καχεκτική, κακοσηματισμένη, κακόγνωμος, καί πρό πάντων δύσνους¹⁰, τόσον δύσνους, ὥστε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς μ' ἐνέπνευσεν ἀντιπάθειαν.

—Δός το πίσου τό Κατερινιώ, ἔλεγον μίαν ἡμέραν εἰς τήν μητέρα μου. Δός το πίσου, ἂν μ' ἀγαπᾷς. Αὐτήν τήν φοράν σέ τό λέγω μέ τά σωστά μου! Ἐγώ θά σε φέρω μίαν ἄλλην ἀδελφήν ἀπό τήν Πόλι. Ἐνα εὐμορφο κορίτσι, ἕνα ἔξυπνο, πού νά στολίση μίαν ἡμέρα τό σπίτι μας.

Ἐπειτα περιέγραφα μέ τά ζωηρότερα χρώματα ὁποῖον θά ἦτο τό ὄρφανόν, τό ὁποῖον ἔμελλον νά τῆς φέρω, καί πόσον πολὺ θά τό ἠγάπων.

Ὅταν ὑψωσα τά βλέμματά μου πρὸς αὐτήν, εἶδον μετ' ἐκπλήξεώς μου, ὅτι τά δάκρυά της ἔρρεον σιγαλά καί μεγάλα ἐπὶ τῶν ὠχρῶν αὐτῆς παρεϊῶν¹¹, ἐνῶ οἱ ταπεινωμένοι της ὀφθαλμοὶ ἐξέφραζον μίαν ἀπερίγραπτον θλίψιν!

—ὦ! εἶπε μετ' ἀπελπιστικῆς ἐκφράσεως. Ἐνόμισα ὅτι σύ θά ἀγαπήσης τό Κατερινιώ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλά, ἀπατήθηκα! Ἐκεῖνοι δέν θέλουν διόλου ἀδελφήν, καὶ σὺ θέλεις μίαν ἄλλην! Καί τί φταίγει τό φτωχό, σάν ἔγινεν ὅπως τό ἔπλασεν ὁ Θεός. Ἄν εἶχες μίαν ἀδελφήν ἄσημνην καί μέ ὀλίγον νοῦν, θά τήν ἐβγαζες δι' αὐτό μέσα στους δρόμους, γιά νά πάρης μίαν ἄλλην, εὐμορφήν καί γνωστήην.

—Ὅχι, μητέρα! Βέβαια ὄχι! ἀπήντησα ἐγώ. Μά ἐκείνη θά ἦτο παιδί σου, καθὼς καὶ ἐγώ. Ἐνῶ αὐτή δέν σοῦ εἶναι τίποτε. Μᾶς εἶναι ὅλως διόλου ξένη.

—Ὅχι! ἀνεφώνησεν ἡ μήτηρ μου μετὰ λυγμῶν, ὄχι! Δέν εἶναι ξένο τό παιδί! Εἶναι δικό μου! Τό ἐπῆρα τριῶν μηνῶν ἀπό πάνω ἀπὸ τό λείψανο τῆς μάνας του καί ὅσπας ἔκλαιγε, τοῦ ἔβαζα τό βυζί μου στό στόμα του, γιά νά το πλανέσω καί τό ἐτύλιξα μέσ' στα σπάργανά σας, καί τό ἐκοίμησα μεσ' στήν κούνια σας. Εἶναι δικό μου τό παιδί, καί εἶναι ἀδελφή σας!

⁹ ἐνεός: ἐμβρόντητος, ἀναυδος.

¹⁰ δύσνους: αὐτός που δύσκολα καταλαβαίνει.

¹¹ παρεϊά (η): μάγουλο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A1.** Το έργο του Γ. Βιζυηνού χαρακτηρίζεται, μεταξύ των άλλων, και για τη θεατρικότητά του. Να αναφέρετε τρία παραδείγματα, μέσα από το απόσπασμα που σας δίνεται, τα οποία επιβεβαιώνουν τον παραπάνω χαρακτηρισμό.

Μονάδες 15

- B1.** Σύμφωνα με τον Κ. Μητσάκη: «Η θέση και η ιδεολογία του Βιζυηνού απέναντι στο γλωσσικό πρόβλημα και γενικότερα το πρόβλημα της νέο-ελληνικής πνευματικής ζωής είναι ξεκαθαρισμένη. Θερμός υπέρμαχος της δημοτικής, στην πράξη όμως ένας μετριοπαθής καθαρευουσιάνος...». Να σχολιάσετε την άποψη αυτή (μονάδες 10) και να γράψετε, μέσα από το απόσπασμα που σας δόθηκε, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για κάθε μία από τις δύο παραπάνω γλωσσικές επιλογές του Γ. Βιζυηνού (μονάδες 10).

Μονάδες 20

- B2. α.** «Πρίν δέ κατορθώσω νά επιστρέψω τό ξένον κοράσιον ηὔξηθη, ἀνετράφη, ἐπροικίσθη καί ὑπανδρεύθη, ὡς ἐάν ἦτον ἀληθῶς μέλος τῆς οἰκογενείας μας.»

Ο Γ. Βιζυηνός στο παραπάνω χωρίο χρησιμοποιεί σύνοψη χρόνου. Να δικαιολογήσετε την επιλογή αυτή του συγγραφέα. (μονάδες 10)

- β.** «Τό ἐπήρα τριῶν μηνῶν ἀπό πάνω ἀπό τό λείψανο τῆς μάνας του· καί ὁσάκις ἔκλαιγε, τοῦ ἔβαζα τό βυζί μου στό στόμα του, γιά νά το πλανέσω· καί τό ἐτύλιξα μέσ' στή σπάργανά σας, καί τό ἐκοίμησα μεσ' στήν κούνια σας.»

Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση της αναδρομικής αφήγησης στο συγκεκριμένο χωρίο; (μονάδες 10)

Μονάδες 20

- Γ1.** Να σχολιάσετε σε ένα κείμενο 150-170 λέξεων το απόσπασμα που ακολουθεί: «Ὁ πατήρ τοῦ κορασίου ἦτον ὠχρός καί ἔβλεπε περίλυπος ἐμπρός του. Ἡ σύζυγός του ἔκλαιεν ἀκουμβημένη εἰς τόν ὦμόν του. Ἡ μήτηρ μου ἔτρεμεν ἐκ τοῦ φόβου μήπως ἀκουσθῆ καμμία φωνή— Ἐγώ!— καί ματαιώση τήν εὐτυχίαν της. Ἀλλά κανεῖς δέν ἀπεκρίθη.»

Μονάδες 25

- Δ1.** Να συγκρίνετε, ως προς το περιεχόμενο, το απόσπασμα που σας δόθηκε από «Το αμάρτημα της μητρός μου» του Γ. Βιζυηνού με το παρακάτω απόσπασμα από το έργο του Ιω. Κονδυλάκη «Οι Άθλιοι των Αθηνών», αναφέροντας (μονάδες 5) και σχολιάζοντας (μονάδες 15) τρεις ομοιότητες και δύο διαφορές μεταξύ των δύο κειμένων.

Μονάδες 20

Ιω. Κονδυλάκη
ΟΙ ΑΘΛΙΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
(απόσπασμα)

[...] Ὁ Τάσος [ο λούστρος] ἐξῆλθε περιχαρῆς ἐκ τῆς κρύπτης του. Ἀφοῦ τὴν ἐγλύτωσε τώρα ὁ Θεὸς εἶχε διὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἐν τῇ εὐγνωμοσύνη του, ἡ μέγαιρα τοῦ ἐφάνη ὡς ἡ γλυκυτέρα γραῖα, ἀληθινὴ «κυροῦλα» σεβαστὴ. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ κιτρινὴ Σταματίνα ἡ ὅποια ἐξῆλθε τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὴν αὐλήν, τοῦ ἐφάνη ἡ καλλιμορφότερα τῶν γυναικῶν. Ἡ γραῖα εἶχε πλησιάσει καὶ παρετήρει τὸ νήπιον, τὸ ὁποῖον καταπτοηθέν, φαίνεται, ὑπὸ τὸ μεδούσειον βλέμμα της, ἐλούφαξεν ἐντὸς τῶν σπαργάνων του.

«Ἀπὸ κανένα σπίτι σοῦ τᾶδωκαν, βρέ;» ἠρώτησε τὸ λούστρο.

«Ὅχι, κυροῦλα, σοῦπα, τᾶρριξαν χθὲς τὴν γυῖα μέσα ᾿ς τὴν κάσσα πού κοιμόμουνα, τὴν ὥρα τῆς βροχῆς.»

Ἡ γραῖα ἔκαμε μορφασμόν. Καλέ, ἐφαίνεται ἀπὸ τὰ ροῦχά του. Θὰ ἦτο παιδί καμμιάς φτωχῆς πού δὲν εἶχε τί νὰ τὸ κάμη καὶ τὸ πέταξε.

«Κορίτσι εἶνε ἢ ἀγόρι;» ἠρώτησεν ἔπειτα.

«Κορίτσι. Τὸ λένε Τασοῦλα. Μὲς ᾿ς τὴ φασκιά του ἔχει ἓνα χαρτί πού τὸ λέει.»

«Καὶ τί θὰ τὸ κάμης τώρα;» εἶπεν ἡ Σταματίνα. «Στὸ Βρεφοκομεῖο θὰ τὸ πᾶς;»

Ὁ Τάσος ἐσκέφθη ἐπὶ μικρόν, ἔπειτα εἶπε:

«Ἄν εἶχα τὴ μάννα μου ἐδῶ, θὰ τῆς τὸ πῆγαινα καὶ θὰ δούλευα νὰ τὸ ἀναθρέψωμε. Τὸ λυπούμαι τὸ κακόμοιρο!»

Ἡ Σταματίνα ἀντήλλαξε βλέμμα μὲ τὴν μητέρα της.

«Αἶ, δὲν μᾶς τὰφίνεις ἐμᾶς νὰ τὰναθρέψωμεν; Ἀφοῦ τὸ λυπᾶσαι, δὲν πρέπει νὰ τὸ πᾶς ᾿ς τὸ Βρεφοκομεῖο, ὅπου θὰ τὰφήσουν νὰποθάνη ἀπὸ τὴν πείνα κί ἀπὸ τὴν κακοπέρασι. Ἄφησε νὰ τὸ δώσω ἐγὼ σὲ μιὰ παραμάννα πού βύζαξε καὶ τὸ δικό μου τᾶρα ᾿ς τὰ ὕστερα πού κόπηκε τὸ γάλα μου. Εἶνε μιὰ πολὺ καλὴ γυναῖκα πού θὰ τᾶχη σὰν παιδί της. Ἀλλὰ πρέπει... νὰ τὴν πλερώνης.»

«Καὶ πόσο θέλει;» εἶπεν ὁ Τάσος.

«Πόσο μπορεῖς νὰ δίδης ἐσύ;»

Ὁ λούστρος ἐσκέφθη ἐπὶ τινὰς στιγμάς. Ἐπειτα εἶπε:

«Εγώ βγάζω και μιάμιση δραχμή την ημέρα και δύο καμμιά φορά, σάν μου δώσουν και κάμω θελήματα. Μὰ ως τώρα μου τ'άπαιρνε ό μάστορης και μεδερνε σάν δέν του πήγαινα μιάμιση δραχμή κάθε βράδυ.»

«Και τώρα;»

«Τώρα του έφυγα κ' είδατε πώς με κυνηγά να με πιάση. Αν με γαπώση, θα με σακατέψη 'ς τὸ ξύλο. Πέρσι όταν πρωτοήρθα από την πατρίδα, μεδερνε μιά βραδυά τόσο πολύ, πού μ' έπήγαν 'ς τὸ νοσοκομείο.»

«Αἶ», εἶπεν ή μάγισσα, «να μᾶς δίδης μιά σφάντζικα¹² την ημέρα, και πάλι λίγο εἶνε, γιατί τὸ παιδί θέλει λάτρα μεγάλη, αλλά εἶσαι φτωχό παιδί... Θα κάμωμε κέμεἰς ένα μυστήριο.»

«Καλά, κυρούλα», εἶπεν ό Τάσος αποφασιστικῶς, «κάθε βράδυ θα σᾶς φέρνω μιά σφάντζικα. Θα δουλέψω με όλη μου την ὄρεξι να ζήση κί αυτό, τὸ δυστυχημένο, κέγώ.

Ἐγώ μ' ένα ξεροκόμματο ψωμί ζῶ.»

«Ἐχε την εὐχή μου, παιδί μου, όπου 'σαι ψυχοπονέτικό.

Αφοῦ έκοιμόσουν δίπλα στην Αγία Ειρήνη, χωρίς άλλο, τὸ παιδί σου τῶστειλε ή χάρι της και πρέπει να κάμης τὰ έξοδα του να ζήση και να μεγαλώση. Θα κάμης μεγάλο μυστήριο, παιδάκι μου», εἶπεν ή γριά, και με την τρέμουσαν και πλήρη ρουτίδων χειρά της έθώπευσε την ήλιοκαή παρειάν του λούστρου.

---

¹² σφάντζικα: παλαιό αυστριακό νόμισμα.